

ASSIST – Mobilization of the Community Towards Secure School

VODNIK PO USPOSABLJANJU

2008, Kaunas

Avtorji:

LITVA

Youth Career & Advising Center

Zina BALTRENIENE,

Indre AUGUTIENE,

Diana KAULINSKIENE,

Ineta RUSKUVIENE

Modern didactics Center

Daiva PENKAUSKIENE,

Lina GRINYTE

ESTONIJA

Miks ja Millepärist

Mihkel PILV,

Liudmila PILV

ITALIJA

Euroform RFS

Katia BRUNO,

Piero STILLITANO

GRČIJA

European Cultural Interactions

Nelly TZINIERI

Despoina STAMATAKI

SLOVENIJA

Maribor Adult Education Center

Helena MATAVZ,

Klavdija MIRIC,

Irena URANKAR,

Matej KOS

Education and Culture

Socrates
Comenius

Projekt ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol se izvaja s finančno podporo programa Evropske komisije **Socrates Comenius 2.1.**

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

MIKSIKE
Hea. enesetunne zaresnost haridusest

Predstavitev uposabljanja

Delo z učenci, ki imajo v zadnjih časih vse več čustvenih in vedenjskih težav, predstavlja velik izziv za učitelje. Srečujejo se s številnimi problemi, ki jih lahko razdelimo v tri ključne skupine – motnje pozornosti, vedenjske motnje in čustvene težave. Razvijejo se kot posledica zlorab, zanemarjanja, kriminala, zdravstvenih težav (HIV/AIDS/droge/seksualne motnje/najstniške nosečnosti), nasilja v šoli, na ulici in doma, brezdomstva in slabega socialno-ekonomskega položaja, brezposelnosti in naraščajočega deleža imigrantov.

Učenci s takšnimi problemi pogosto postanejo breme družbe. Neopravičeno izostajajo od pouka, njihovi dosežki so podpovprečni, primanjkuje jim motivacije, nimajo ciljev glede poklicne orientacije, so nemirni in nesamostojni, se zapletajo v konflikte.

Pri poskusih reševanja tovrstnih problemov morajo šole iskati nove metode in načine dela, ter hkrati zagotavljati varnost in dobro počutje vseh v šolski skupnosti.

Usposabljanje je nastalo v projektu "ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol" Socrates/Comenius 2.1. (Namen projekta je vzpodbuditi učitelje, da učencem ponudijo priložnost naučiti se spopadati z lastnimi problemi in postati v tem smislu bolj samostojni. Projekt kaže učiteljem, kako učence opremiti z veščinami, ki jim bodo omogočile, da se uprejo negativnim pritiskom vrstnikov, da se naučijo spremeniti svoje vedenje, prilagajati pravilom, postati bolj sigurni vase, reševati konflikte, vzdrževati dobre odnose z učitelji, starši, sošolci, postati bolj neodvisni in ugotoviti, kaj želijo od življenja.

Usposabljanje je namenjeno učiteljem, ki želijo v svoje delo v šolah vpeljati nove metode, psihologom, socialnim pedagogom in ostalim šolskim delavcem, ki so neposredno odgovorni za razvoj varnega šolskega okolja.

Namen usposabljanja

Namen projekta je vzpodbuditi učitelje, da učencem ponudijo priložnost naučiti se spopadati z lastnimi problemi in postati v tem smislu bolj samostojni. Projekt kaže učiteljem, kako učence opremiti z veščinami, ki jim bodo omogočile, da se uprejo negativnim pritiskom vrstnikov, da se naučijo spremeniti svoje vedenje, prilagajati pravilom, postati bolj sigurni vase, reševati konflikte, vzdrževati dobre odnose z učitelji, starši, sošolci, postati bolj neodvisni in ugotoviti, kaj želijo od življenja.

Cilji usposabljanja

Cilji usposabljanja so:

1. seznaniti učitelje z ozadjem in preprečevanjem konfliktov ter prepoznavanjem in razumevanjem vedenj;
2. seznaniti učitelje z nekaj inovativnimi metodami in veščinami za reševanje konfliktov:
  - 2.1. seznaniti učitelje z metodo in veščinami terapije z igro;
  - 2.2. seznaniti učitelje z metodo medvrstniškega svetovanja in jih usposobiti za vpeljavo programa v šole;
  - 2.3. usposobiti učitelje za uspešno preprečevanje konfliktov s pogajalskimi veščinami.

Ciljne skupine usposabljanja

Ciljne skupine usposabljanja so predvsem:

- učitelji (osnovnih in srednjih šol),
- ravnatelj/ce,
- psihologi,
- socialni pedagogi,
- šolska skupnost.

Vsebina usposabljanja

Tema	Trajanje teoretičnega dela	Trajanje praktičnega dela
1. Uvod v usposabljanje;		1
2. Ozadje šolskih konfliktov, preprečevanje konfliktov	2	3
3. Metode za reševanje problemov, ki jih imajo učenci:		
3.1. Terapija z igro;	0,5	1,5
3.2. Medvrstniško svetovanje:	1,5	2,5
3.2.1. Koncept medvrstniškega svetovanja;		
3.2.2. Načrtovanje vrstniškega svetovanja;		
3.2.3. Načrtovanje vrstniškega svetovanja?		
4. Kako deluje v praksi?		
4.1. Predstavitev vzorčnih aktivnosti z uporabo strategij skupinskega dela;	0,5	1,5
4.2. Vodenje skupine: razumevanje, razvoj in krepitev vodstvenih sposobnosti;	0,5	1,5
4.3. Ustvarjanje in uporaba interaktivnih nalog;	0,5	0,5
4.4. Študije primerov kot orodje za razvijanje veščin in usposabljanje.	0,5	2,5
5. Usposabljanje za pogajanja z video posnetki.	0,5	1,5
6. Evalvacija usposabljanja in dosežkov udeležencev		2
SKUPAJ:	6,5	17,5

Kompetence, ki jih naslavlja usposabljanje

	Kompetenca	Učni model	Načini evalvacije dosežkov
Znanje in razumevanje (teoretični del uposabljanja)	<ul style="list-style-type: none"> • Znanje o razvoju varnega šolskega okolja, ki podpira učenčev čustven, socialni, intelektualni in duševni razvoj • Znanje o razvoju okolja, ki spodbuja toleranco in sodelovanje ter nudi učencem priložnost, da prevzamejo iniciative in ravnajo samostojno • Znanje o razvoju okolja, kjer se učenci počutijo varne in samozavestne 	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanja, • Aktivno vključevanje v diskusijo, • Brainstorming, • Analiza študij primera 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenčev zadovoljstvo v vsebino in potekom usposabljanja • Učenčev razmišljanje o lastnih dosežkih med usposabljanjem
Veščine (praktični del usposabljanja)	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost prepoznavanja čustvenih in vedenjskih motenj pri učencih • Sposobnost reševanja učnih in vedenjskih težav učencev • Sposobnost rabe različnih strategij, ki pomagajo pri razvoju kritičnega mišljenja in sposobnosti za reševanje težav • Sposobnost rabe internetnih uslug v izobraževalne namene • Sposobnost rabe raznih psihosocialnih in izobraževalnih posegov za preprečevanje konfliktov in odločanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivno vključevanje v diskusijo, • Brainstorming, • Analiza študij primera • Delo v skupinah, • Pisanje, • Ustvarjanje, slikanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenčev zadovoljstvo v vsebino in potekom usposabljanja • Učenčev razmišljanje o lastnih dosežkih med usposabljanjem
Vrednote	<ul style="list-style-type: none"> • Razumevanje pomena sodelovanja pri spremembah izobraževalnega sistema z novimi dosežki iz socialnih in izobraževalnih področij za soočanje z izzivi moderne družbe 	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanja, • Aktivno vključevanje v diskusijo, • Brainstorming 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenčev zadovoljstvo v vsebino in potekom usposabljanja • Učenčev razmišljanje o lastnih dosežkih med usposabljanjem

Gradiva in tehnična oprema za usposabljanje:

Gradiva

Št.	Teme	Ime gradiva	Velikost gradiva
1.	Uvod v usposabljanje	ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za učitelje, 2008	8 strani
2.	Ozadje šolskih konfliktov, preprečevanje konfliktov	ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za medvrstniško svetovanje, 2008	47 strani
		ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za učitelje, 2008	22 strani
3.	Metode za reševanje problemov, ki jih imajo učenci	ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Terapija z igro v šolah: Kako začeti, 2008	23 strani
		ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za medvrstniško svetovanje, 2008	29 strani
		ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za učitelje, 2008	16 strani
4.	Kako deluje v praksi?	ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za medvrstniško svetovanje, 2008	28 strani
		ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za učitelje, 2008 ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Gradivo za učence, 2008	69 strani
5.	Usposabljanje za pogajanja z video posnetki.	Video gradiva za usposabljanje pogajalskih veščin, razvitih v projektu „ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol“, 2008	2 uri
6.	Evalvacija usposabljanja in dosežkov udeležencev	ASSIST – s sodelovanjem skupnosti do varnih šol. Priročnik za učitelje, 2008	2 strani

Tehnična oprema

Za izvedbo usposabljanja potrebujete naslednjo tehnično opremo:

1. računalnik s projektorjem;
2. spletno povezavo;
3. računalnike z možnostjo povezovanja na splet za razvoj in rabo interaktivnih vaj;
4. opremo za predvajanje video posnetkov.

Viri, uporabljeni pri razvoju usposabljanja

Knjige, publikacije:

1. Axline V.M., *Play Therapy*, 1971, New York: Ballentine books
2. Dvarionas Dž., *Eksperimentinė "Žaidimo ugdomoji korekcinė grupė" pradinėje mokykloje // Edukologija. Kalbotyra. Literatūrologija: I respublikinė doktorantų ir jų mokslinių vadovų konferencija: jaunujų mokslininkų dabai*, Vilnius, 1997 m. gruodžio 11 d. – Vilnius, 1997, p. 63- 66
3. Dvarionas Dž., *Vaikų elgsenos koregavimas žaidimo terapija: daktaro disertacija*, 1999, Vilniaus pedagoginis universitetas: Vilnius
4. Dvarionas Dž., *Vaikų elgsenos koregavimas: žaidimo terapija adaptacijos mokykloje aspektu // Socialinė-psichologinė adaptacija ir švietimo sistema: mokslinių straipsnių rinkinys*, parengtas 1999 m. lapkričio 18 d. VDU vykusios konferencijos pagrindu - Kaunas, 1999, kn. 1, p. 200-204
5. Dvarionas Dž., *Vaikų elgsenos sutrikimai kaip žaidimo terapijos objektas // Pedagogika: mokslo darbai*, t. 39, Vilnius, 1999, p. 130-139
6. Dvarionas Dž., *Žaidimo terapija dirbant socialinį darbą su vaikais // Medicina*, t. 38, Nr. 4, Kaunas, 2002, p. 370-378
7. Dvarionas Dž., *Žaidimo ugdomoji korekcinė funkcija // Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: bendrosios programos – ugdymo standartai – individualiosios programos: III tarptautinės konferencijos medžiaga*, Vilnius, 1996 m. spalio 10-11 d., Vilnius, 1996, p.55-60
8. *Involving Young People in Peer Education*, Department of Health, London

9. S. T. Meier, S. R. Davis, *The Elements of Counseling*(2nd edition), Pacific Grove, CA
10. V. D'Andrea, P. Salovey, *Peer Counseling/ Skill & Perspectives*, Palo Alto, CA
11. Aries, Philippe: *Otrok in družinsko življenje v starem režimu*. Studia humanitatis, Ljubljana, 1991
12. Ule, Mirjam in Mihelj, Vlado: *Pri(e)hodnost mladih*. Juventa, Ljubljana, 1995.
13. Marentič Požarnik, Barica: *Psihologija učenja in pouka*. DZS, Ljubljana, 2000.
14. Ule, Mirjana: *Psihologija vsakdanjega življenja*. ZPS, Ljubljana, 1993.
15. Ule, Mirjana: *Mladina in ideologija*. DE, Ljubljana, 1988.
16. Ule, Mirjana, Mihelj, Vlado: *Pri(e)hodnost mladine*. DZS, Ljubljana, 1995.
17. Ule, Mirjana: *Sodobne identitete v vrtincu diskurzov*. ZPS, Ljubljana, 2000.
18. Ule, Mirjana: *Temelji socialne psihologije*. ZPS, Ljubljana, 1997.
19. Urek, Mojca: *Življenjske zgodbe in njihov pomen*. Socialno delo, letnik 38, št. 2-4, Ljubljana, 2001.
20. Sieder, Reinhard: *Socialna zgodovina družine*. ZRC, Ljubljana, 1998.
21. Renner, Tanja: *Avto/biografije v sociologiji in ženskih študijah*. Teorija in praksa, letnik 33, št. 5, Ljubljana, 1996.
22. Luckmann, Thomas: *Družbena konstrukcija realnosti*. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1988.
23. Gillis, John R.: *Mladina in zgodovina, tradicije in spremembe v evropskih starostnih odnosih od 1770 do danes*. Aristej, Šentilj, 1999.
24. Castells, Manuel: *The Power of Identity*. Oxford, Blackwell, 1997.
25. Jung, Carl Gustav: *Arhetipi, kolektivno nezavedno, sinhroniciteta*. Katerda, Maribor, 1995.
26. Urek, Mojca: *Zgodbe na delu*. Oranžna zbirka, Ljubljana, 2005.

27. Blažič, Zlatko: Zgodovina moje heroinske odvisnosti: pot skozi Don Pierinovo Skupnost Srečanje. Subkulturni azil, Maribor, 2005.
28. Heinemann, U. Ranke: Ne in amen; napotilo za verski dvom, CZ, Ljubljana, 2000.
29. Shutz, Alfred: The problem of social reality. Martinus Nijhoff, The Hague, 1973.
30. Beck, Ulrich: Družba tveganja (1. in 2. del).
31. Tönnies: Skupnost in družba, FDV, Ljubljana 1999.
32. Azar, E.E. *The Management of Protracted Social Conflict*. Hampshire, England: Dartmouth, 1990
33. Burgess, H., and Burgess, G. "Constructive Confrontation: A Transformative Approach to Intractable Conflicts." *Mediation Quarterly*, 1996, 13, 305-322.
34. Burton, J. *Resolving Deep-Rooted Conflict: A Handbook*. Lanham, Md.: university Press of America, 1987.
35. Coleman, P.T. "Redefining Ripeness: A Social Psychological Perspective." *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 1997, 3, 81-103.
36. Fisher, R.J., "Third-Party Confrontation: A Method for the Resolution and Study of Conflict." *Journal of Conflict Resolution*, 1994, 16, 67-94.
37. Lewin, K. "Frontiers in Group Dynamics." *Human Relations*, 1947, 1, 5-41.
38. Ross, M.H. *The Management of Conflict: Constructive and Destructive Processes*. New Haven: Yale University Press, 1993.
39. Caplan, G., & Killilea, M. (Eds) (1976). *Support systems and mutual help*. New York: Grune & Stratton.
40. Carr. R.A. (1984). Theory and practice of peer counselling. *Educational & Vocational guidance*, 42, 1-10.
41. Carter, E., & Hughes, C. (2005). *Success for All Students: Promoting Inclusion in Secondary Schools Through Peer Buddy Programs*. Allyn & Bacon.
42. Dorosin, D., D'Andrea, V., & Jacks R. (1977). A peer counselling training program: rationale, curriculum and evaluation. *Journal of American College Health*, 25(4), 259-262.

43. Morrill, C.M., et al. (1987). Peer helpers: Overview and Education. *International Journal of Adolescence & Youth*, 1(1), 33-37.
44. Myrick, R., & Sorenson, D. (1997). Peer helping: A practical guide. Educational Media Corporation.
45. Potter, B., et al. (2001). *The Equip Implementation Guide: Teaching Youth to Think and Act Responsibly Through a Peer-Helping Approach*. Research Pr Pub.
46. «Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης», Θεωρίες για την Κοινωνική Ανισότητα στο σχολείο. Φραγκουδάκη Α., εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1985
47. «Το πολύχρωμο σχολείο», Σχεδία, εκδ. Νήσος
48. «Σχολείο χωρίς σύνορα», Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ, ΟΕΔΒ
49. «Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης», Τσιπλιτάρης Α., Τα εκπαιδευτικά 1994
50. «Ο σύμμαχος από την άλλη χώρα», Τσαλίκoglου Φ., εκδ. Ελληνικά Γράμματα
51. «Μετανάστες, Παλιννοστούντες, Πρόσφυγες στην Ελλάδα» εκδ. του 2004(CD ROM) , KENEΠAΛ.
52. «Ρατσισμός, κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής». ΥΠΕΠΘ – Γ.Γ. Λαϊκής Επιμόρφωσης, Αθήνα 1996
53. «Μειονότητες και Εξουσία», Παπαστάμου Στ. – Μιούνν Γκ., εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1983
54. «Προκαταλήψεις & Στερεότυπα» Δημιουργία και αντιμετώπιση, Αθήνα : ΥΠΕΠΘ – ΓΓΛΕ
55. «Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης», Γεωργογιάννης Π. 1997, Αθήνα, Gutenberg
56. «Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση», Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία της ετερότητας, Cummius J. 1999, Αθήνα Gutenberg
57. «Θύματα και Θύτες», Kast, Verena, εκδ. Θυμάρι, Αθήνα 2001
58. «Μέσα στη φωτιά», (Μετασχηματισμός μεγάλων ομάδων, αξιοποιώντας τις συγκρούσεις και την διαφοροετικότητα), Arnold Mindel, εκδ. Γραφές, Αθήνα 2002

59. «Η επιθετικότητα, στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινωνία» Επιμέλεια : I.N. Νέστορος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα 1997
60. «205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων» Ζ. Αρχοντάκη – Δ. Φιλίππου, εκδ. Καστανιώτη 2003
61. Caffery, T., Erdman, P. & Cook, D. (2000) Two systems/one client: Bringing families and schools together *The family journal*, 8: 4, 154-160
62. Crothers, L., Kolbert, & Barker, W. (2006) Middle school student's preferences for antibullying interventions. *School Psychology International*, 27, 475-487
63. Dake, J., Price, J., Telljohann, S., & Funk J. (2004)
64. Principals' perceptions and practices of school bullying prevention activities. *Health education & behaviour*, 31, 372-387.
65. Sharp, S. (1996) Self-esteem, response style and victimization: possible ways of preventing victimization through parenting and school based training programmes. *School Psychology International*, 17, 347-357
66. De Carlo M. (1997) : "Stereotype et identite" in *Etudes de Linguistique Applique No 107*. Didier Erudition, 279-290.
67. Irigaray, Luce ([1990] 1993), *Je, Tu, Nous : Toward a Culture of Difference*, Routledge, London.
68. Simmel, Georg. ([1908] 1971), « The stranger » in *On Individuality and Social Forms*. (Ed. by Donald N. Levine), The University of Chicago. Press, Chicago
69. Pollard, A. (2002) *Reflective teaching: Effective and Evidence-informed Professional Practice Continuum*. London, New York
70. Cowley, S. (2003) *Sue Crowley's teaching clinic*. The Continuum International Publishing Group.
71. Kjaergaard, E., Martinėnienė, R. (2000) *Demokratija kasdien*. Vilnius: Garnelis
72. Steele, J., Meredith K., Walter, S., Temple, C. (1998) *Reading and Writing for Critical Thinking*. Guidebooks I-VIII. New York
73. Crawford A., Saul E.W., Mathews S., Makinster J.(2005) *Teaching and learning strategies for the thinking classroom*. Open Society Institute, New York

74. Shapiro, D. (1995) *Conflict and Communication: A Guide through the Labyrinth of Conflict Management*. New York: Open Society Institute.

Spletne strani:

1. www.aadp.it
2. www.alacademic.com
3. www.bullyingnoway.com
4. www.centrovolontariato.net
5. www.crisieconflitti.it
6. www.educare.it
7. www.fondazionefalcone.it
8. www.francoangeli.it
9. www.itismonaco.it
10. www.mcdonnell.iccc.edu.pl/
11. www.njsbf.com
12. www.ohrd.wisc.edu/onlinetraining/resolution/aboutwhatisit.htm
13. www.polemos.it
14. www.pon.agenziascuola.it
15. www.ponricerca.miur.it
16. www.psychostore.net
17. www.pubblica.istruzione.it
18. www.pubblica.istruzione.it
19. www.puresafety.com
20. www.relazioniinarmonia.it
21. www.sicurezzaud.it/
22. www.smontailbullo.it
23. www.solidarietasociale.gov.it